

Knelpunten IKB en sociale zekerheidsuitkeringen

Cao-tafel Sociaal Werk/ 17 mei 2018

Introductie

In de branche Sociaal Werk hebben werknemers sinds 2016 een Individueel keuzebudget, als budget van diverse al langer bestaande arbeidvoorwaarden: vakantietoeslag, eindejaaruitkering, bovenwettelijk verlof, 0,1 % toevoeging en de tegemoetkoming ziektekostenverzekering. Werknemers in de branche die ook een (gedeeltelijke) WW- of arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben, krijgen bij uitbetaling van een deel uit het IKB vaak te maken met vermindering van hun WW- of WAO-uitkering of met terugvorderingen. Vanaf de invoering van het IKB in 2016 speelt dit knelpunt.

De cao-tafel Sociaal Werk spant zich in om dit knelpunt aan te kaarten bij UWV. De cao-tafel Sociaal Werk wil werknemers en werkgevers ondersteunen om deze effecten zoveel mogelijk te vermijden of ongedaan te maken. Bovenal gaat het om een structurele oplossing. Daarom is in 2016 al contact gelegd met UWV en heeft de [cao-tafel een brief](#) gestuurd aan UWV, overleg gehad en een [brief van UWV](#) terugontvangen die wel erkend dat er knelpunten zijn maar geen oplossing biedt. De stand van zaken van eind 2016 is [hier](#) terug te lezen.

In 2017 heeft de cao-tafel geprobeerd om met Belastingdienst en salarisverwerkers en in contact met UWV de knelpunten scherper te krijgen en oplossingen mee aan te dragen. Door contact met de [gemeentesector](#) is duidelijk geworden dat UWV ervan uitgaat dat er wetwijziging nodig is op dit op te lossen, terwijl de (toenmalige) minister van SZW stelt dat er administratief een simpele oplossing te bereiken is.

Eind 2017 bleek de volgende situatie:

- de knelpunten duren voort
- soms krijgen werknemers na bezwaar of beroep alsnog gelijk bij UWV, maar zonder toelichting
- salarisdienstverleners geven aan dat er praktische oplossing voorhanden zijn en noemen dat deze ook door de Belastingdienst zo worden gezien
- UWV komt niet met informatie over mogelijkheden tot een administratieve oplossing
- er is nog geen nieuwe regelgeving in voorbereiding
- ook in de gemeentesector en andere sectoren met een IKB (zoals Provincies en Waterschappen) duren de knelpunten voort.

Daarom heeft de cao-tafel in maart 2018 een [brief gestuurd aan de minister](#) van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en aan de staatssecretaris van Financiën, het UWV en de Belastingdienst. De cao-tafel hoopt op spoedige reactie, overleg en vooral oplossing voor de knelpunten.

Hieronder de informatie over de knelpunten en diverse opties voor het voorkomen en aankaarten van de knelpunten voor werknemers en werkgevers. Alle informatie over de cao Sociaal Werk en IKB is te vinden op www.caosociaalwerk.nl.

Wat is er aan de hand

Er zijn meerdere oorzaken voor de negatieve effecten op de sociale zekerheidsuitkeringen:

- Door het IKB zijn diverse arbeidsvoorwaarden gebundeld, waaronder de vakantietoeslag en eindejaarsuitkering. Bij een IKB-uitbetaling zit daarin nagenoeg altijd vakantietoeslag en eindejaarsuitkering. Bij een uitkering moet een werknemer maandelijks (of bij WIA meestal halfjaarlijks) opgeven welke inkomsten er zijn als dan niet zichtbaar is voor UWV dat de IKB-uitbetaling vakantietoeslag en eindejaarsuitkering bevat wordt dit allemaal als loon gezien en komt er dus altijd een lagere uitkering als resultante uit.
- Een deel van de sociale zekerheidsregelgeving is per 1 januari 2016 tegelijkertijd met het invoeren van het IKB gewijzigd. Eindejaarsuitkeringen worden sindsdien als regulier loon geteld en daardoor verrekend met de uitkering in de maand waarop deze eindejaarsuitkering wordt uitbetaald. Deze wijziging is door UWV niet breed gecommuniceerd. In december 2016 (of in januari 2017) kwamen veel werknemers met dit fenomeen in aanraking, zowel in het Sociaal Werk als in alle andere branches. Vaak betekent het dat in de maand na uitbetaling van de eindejaarsuitkering een medewerker geen uitkering krijgt of deze moet terugbetalen. De cao-tafel heeft geen invloed op deze gewijzigde regelgeving. In combinatie met de overige oorzaken pakt dit vaak negatief uit.
- De sociale zekerheidsregelgeving en de uitvoering ervan lopen achter bij de ontwikkeling in de arbeidsvoorwaarden. Het blijkt dat de formulieren waarmee werkgevers de loonaangifte doen nog steeds niet geschikt zijn om te vermelden dat een deel van de arbeidsvoorwaarden in een budget is opgenomen en wat dat budget dan bevat. Dit geeft problemen bij de opbouw en bij de uitbetaling van IKB. Deze gegevens worden een op een gebruikt door UWV en dus stuiten werknemers daar weer op problemen als zij hun inkomsten daar moeten doorgeven. En dat leidt weer tot fouten in de vaststelling van de uitkeringshoogte. De minister van SZW heeft naar de gemeentesector aangegeven dat er geen andere regelgeving nodig is om de problemen op te lossen, maar dat dit door een gewijzigde uitvoering bij UWV kan. Voorstellen vanuit salarisdienstverleners voor aanpassing worden door de Belastingdienst gezien als goede verbetering, maar door UWV niet overgenomen.
- De vaste werkwijzen bij UWV, via de administratieve procedures en de invoer en verwerking via "mijn UWV" maken dat er weinig met getroffen werknemers en hun werkgevers wordt meegedacht. De vaststelling van de uitkering verloopt soms al moeizaam. Reclameren, navragen, corrigeren, bezwaar maken en in beroep gaan blijkt voor werknemers en werkgevers een pad met hobbels, waarin vanuit UWV geen informatie beschikbaar komt over mogelijkheden tot correctie en oplossingen.
- Bij UWV is er een landelijke interne richtlijn die UWV-medewerkers helpt om de uitkeringen juist vast te stellen. De tekst van deze richtlijn is niet bekend, want is intern, maar tot voor kort waren nog lang niet alle UWV-medewerkers op de hoogte, terwijl deze richtlijn voor diverse werknemers vervelende effecten op de uitkeringshoogte zou kunnen voorkomen.

Omdat voor veel knelpunten de sleutel ligt in een combinatie van regelgeving en uitvoering heeft de cao-tafel een brief geschreven naar de minister van SZW. Voor werkgevers en werknemers heeft de cao-tafel een overzicht gemaakt van mogelijkheden om de effecten te kunnen voorkomen of oplossen.

Zodra er nieuwe informatie beschikbaar is wordt dit overzicht bijgewerkt.

Voorkomen van knelpunten bij sociale zekerheidsuitkeringen

Algemene informatie

De werkgever doet maandelijks loonaangifte. Werknemers met ook een sociale zekerheidsuitkering doen bij WW maandelijks en bij WIA vaak 2 maal per jaar een inkomstenopgave. Er bestaan veel soorten uitkeringen (WW, WIA, Wajong), waarbij de ingangsdatum mede bepalend is voor de exacte regelgeving en werkwijze.

Bij de loonaangifte en de inkomstenopgave kunnen de bedragen gesplitst worden aangeleverd en bijlagen worden ingediend over opbouw en uitbetaling van IKB, uitgesplitst naar de verschillende componenten.

In de cao staat in artikel 4.2 dat het IKB bestaat uit diverse onderdelen, waaronder vakantietoeslag, eindejaarsuitkering en uren bovenwettelijk verlof. Deze staan ook nog in respectievelijk art. 5.7, 6.9 en 6.10 omschreven. Daardoor kan hier ook naar worden verwezen.

Vakantietoeslag en eindejaarsuitkering

Voor de sociale zekerheidsregelgeving wordt de vakantietoeslag behandeld alsof deze wordt uitgesmeerd over het hele jaar. Alsof er elke maand een bedrag wordt opgebouwd en dit ook wordt uitbetaald. Bij de berekening van de hoogte van een uitkering telt het dan niet mee bij het inkomen. Bij elke inkomstenopgave in verband met een uitkering is het belangrijk aan te geven dat en hoeveel vakantietoeslag wordt opgebouwd en uitbetaald. Dan telt dat deel niet mee als inkomen.

De eindejaarsuitkering wordt voor de sociale zekerheidsregelgeving (sinds 2016) niet meer uitgesmeerd over het hele jaar. Alleen nog bij uitbetaling wordt deze meegeteld en telt dan mee voor het inkomen. Zonder IKB betekent dit dat een eindejaarsuitkering bij het inkomen in december wordt geteld. Dit inkomen is dan daardoor hoog en daardoor is er vaak geen uitkeringsrecht meer over. Deze wordt dan vaak in januari gekort als verrekening over de vorige maand. Het IKB geeft de mogelijkheid dat effect te spreiden over het hele jaar. Omdat er maximaal kan worden uitbetaald wat er is opgebouwd bevatten IKB-uitbetalingen eerder in het jaar bevatten altijd ook een zgn. eindejaarsuitkeringdeel. Dit telt dan mee voor de inkomenshoogte, want door de gewijzigde regelgeving is dit effect niet geheel te vermijden.

Overige IKB-componenten

Voor de 0,1% vrijval van middelen geldt dat dit geteld wordt als inkomen. Het gaat hier elke maand om 0,1% over het salaris plus vakantietoeslag. Deze 0,1% telt mee als inkomen, het vakantietoeslag-deel (8% van 0,1%) wordt net als de overige vakantietoeslag uitgesmeerd over het hele jaar. Uitbetaling van het IKB in 1 keer op het einde van het jaar betekent dat deze 0,1% dan effect heeft op de inkomenshoogte en op de uitkering. Gespreide uitbetaling vermindert dat effect.

De voormalige tegemoetkoming ziektekostenverzekering is opgenomen in het IKB. Bij uitbetaling IKB telt dit mee als hoger inkomen en dat heeft effect op de uitkeringshoogte. Uitbetaling hiervan via de werkkostenregeling voorkomt dit effect, want dan telt het niet mee als inkomen.

Aanwending van IKB

Bij aanwending van het IKB voor scholing of training, dan valt het waarschijnlijk onder de zgn. gerichte vrijstelling of activiteit binnen de werkkostenregeling. Dat betekent dat de werkgever de rekening kan betalen en dit verrekenen met het IKB-saldo, zonder dat het bedrag eerst moet worden uitbetaald en daarom moet worden belast. Dan hoeft het ook niet eerst als inkomen te worden meegeteld en telt het dus niet mee bij de inkomstenopgave voor een uitkering.

Uitbetalen van het hele IKB betekent ook het uitbetalen van de daar in opgenomen bovenwettelijke verlof uren (26 uur bij fulltime). Het betekent dat bij de uitbetaling ervan het inkomen stijgt vanwege deze uurlonen en de erbij behorende eindejaarsuitkering. Dat geldt niet voor het vakantietoeslag-deel erin want die hoogte wordt weer over het hele jaar uitgesmeerd. Voorwaarde is dan wel dat je dat bij de inkomstenopgave zo opgeeft, want anders telt ook het vakantietoeslagdeel over het voormalige bovenwettelijke verlof mee voor de inkomenshoogte. En dit maakt dat de uitkeringshoogte lager wordt vastgesteld dan eigenlijk zou moeten.

Het aankopen van bovenwettelijk verlof voor minimaal 26 uur (bij fulltime) kan handig zijn. Verlof aankopen betekent een inkomensdaling en de uitkeringshoogte staat daarmee minder onder druk.

Samengevat voor de werkgever

- Geef elke maand bij de loonaangifte aan dat de opbouw van het IKB inclusief vakantietoeslag en eindejaarsuitkering is (resp. 8% over salaris en 8,3% over salaris + vt).
- Geef bij uitbetaling IKB in de loonaangifte aan dat deze uitbetaling ook weer inclusief vakantietoeslag en eindejaarsuitkering is.
- Geef aan de werknemer een overzicht van de opbouw vakantietoeslag en eindejaarsuitkering en van omvang ervan bij uitbetaling IKB. Zo worden deze ook vaak gemaakt bij uitdiensttreding. De werknemer kan deze gebruiken bij de inkomstenopgave i.v.m. de uitkering.
- Bespreek met de werknemer op welke wijze deze het effect kan verminderen door de uitbetaling IKB gelijkmatig te spreiden over het jaar of door verlof aankoop het uit te betalen bedrag te verminderen.
- Neem de € 10,00 (afkomstig uit de tegemoetkoming ziektekostenverzekering) op in de werkkostenregeling. Dan wordt deze apart uitbetaald en telt niet mee voor SV-loon.

Samengevat voor de werknemer

- Bereken op basis van de hoogte van je salaris ook zelf de opbouw van je IKB, met de rekentool. Mail de berekening door aan jezelf en gebruik dit als evt. toelichting bij de inkomstenopgave.
- Bereken ook met behulp van de rekentool en het rekenbestand uit het IKB-dossier de diverse vormen van uitbetaling en aanwending. Dan is ook zichtbaar welk deel van de uitbetaling vakantietoeslag en eindejaarsuitkering is. Bewaar deze berekening door hem naar je zelf te mailen en te gebruiken als toelichting bij de inkomstenopgave.
- Vraag aan je werkgever maandelijks een overzicht van de opbouw van het vakantietoeslag- en eindejaarsuitkering-deel van het IKB en bij uitbetaling van IKB. Het overzicht van de opbouw is achtergrondinformatie en het overzicht van uitbetaling is te gebruiken bij de inkomstenopgave.
- Bekijk of het maandelijks of per aantal maanden uit laten betalen van een gelijk bedrag aan opgebouwde IKB per maand handig is. De vakantietoeslag en eindejaarsuitkering in het uitbetaalde IKB is dan namelijk gelijk aan het in totaal over de betreffende maanden opgebouwde deel. Dit vergemakkelijkt het invullen van de inkomstenopgave bij UWV.
- Bekijk welk deel van het IKB aan te wenden is voor verlof. Bereken hiervoor de mogelijkheden met de IKB-rekentool en bespreek met de werkgever het effect op het brutoloon.
- Bij het invullen van de inkomstenopgave kunnen er bijlagen worden toegevoegd, meestal via uploads. Alle relevante informatie toevoegen (of evt. nasturen) is van belang. Het kan gaan om informatie vanuit de werkgever, of de salarisadministratie, vanuit de cao, en de eigen berekeningen.
- Check bij de digitale inkomstenopgave voor de WW-uitkering de al ingevulde gegevens goed. Liever deze niet accorderen en zelf opnieuw alles invullen en gegevens opnieuw insturen, dan onterecht akkoord geven op de al vanuit de door de werkgever ingevulde loonaangifte. Vooral als nog niet zeker is dat die goed zijn ingevuld kan dit ongewenste effecten geven.

- Vraag bij UWV op welke wijze je kan zorgen dat het IKB bij opbouw en uitbetaling goed wordt verwerkt, zonder ongewenste negatieve effecten. Geef bij hen ook aan dat er een landelijke interne richtlijn is die voor UWV-medewerkers helpt om zonder deze ongewenste effecten de uitkeringen juist vast te stellen. De tekst van deze richtlijn is echter niet bekend, want is intern.

Oplossen van knelpunten bij de sociale zekerheidsuitkeringen

Algemene informatie

Meerdere werknemers worden geconfronteerd met een vermindering van de uitkering. Bekijk dan ook goed de aandachtspunten om dit te voorkomen. Daarnaast zijn er opties om knelpunten op te lossen.

Er bestaan veel soorten uitkeringen (WW, WIA, Wajong), waarbij de ingangsdatum mede bepalend is voor de exacte regelgeving. Bekijk daarom de instructies van UWV bij maandelijks (WW) of kwartaal- of halfjaarlijkse (WAO, Wajong) inkomstenopgave i.v.m. werkwijze, soort gegevens en regelgeving. Neem contact op met UWV om na te vragen op welke wijze je kan zorgen dat het IKB bij opbouw en uitbetaling goed wordt verwerkt, zonder ongewenste negatieve effecten.

Geef bij UWV ook aan dat er een landelijke interne richtlijn is die voor UWV-medewerkers helpt om zonder deze ongewenste effecten de uitkeringen juist vast te stellen. De tekst van deze richtlijn is niet bekend, want is intern, maar tot voor kort waren nog niet alle UWV-medewerkers op de hoogte, terwijl deze richtlijn voor werknemers vervelende effecten op de uitkeringshoogte kan voorkomen.

Bezwaar bij vermindering van de uitkering

Indien er inmiddels een vermindering is toegepast is het zaak om contact te leggen met UWV en opnieuw alle informatie in te sturen: van de salarisadministratie, van de werkgever, vanuit de cao, eigen berekeningen. Zet op papier wat er niet klopt en voeg de informatie van de cao-tafel over de knelpunten er aan toe.

Bij een korting op de uitkering of een bijstelling naar beneden: maak altijd bezwaar. Dat kan als werknemer en ook als werkgever. Een herberekening kan namelijk voor beiden effect hebben.

Maak ook bezwaar als bij een WW-uitkering wordt aangegeven dat er geen bezwaar gemaakt kan worden omdat je immers zelf de gegevens hebt ingevuld of goedgekeurd. Bezwaar kan tegen de uitkomst en de beslissing, maar ook tegen de onduidelijke informatie over hoe te handelen met een IKB, of over het niet kunnen uploaden van de extra informatie etc. Schrijf op zijn minst een brief dat het niet klopt en dat dit als bezwaar behandeld moet worden.

Vraag steeds om reacties op papier, zodat er bij bezwaren of evt. beroep altijd terug gegrepen kan worden op wat er eerder over geschreven is.

Vraag aan de contactpersoon, behandelaar vanuit UWV steeds of ze contact hebben in hun regio of landelijk over de verwerking van IKB. Er zijn bij UWV ook veel vragen en collega's hebben onderling hierover ook contact, zowel over algemene vragen als over bezwaren. Laat in contacten met UWV weten dat er inmiddels een aantal bezwaren zijn gehonoreerd.

Beroep na bezwaar

Bij een niet- gehonoreerd bezwaar: ga in beroep binnen UWV. Inmiddels zijn er ook een aantal beroepszaken gehonoreerd. Na een beroep binnen de UWV-regelgeving is er ook nog de mogelijkheid om bij de rechter in beroep te gaan. De cao-tafel ontvangt graag de uitspraken van bezwaren- en beroepscommissie en van rechtbanken. Deze kunnen (geanonimiseerd) weer worden gebruikt om het overleg met UWV aan te gaan en om de informatie voor de sector aan te vullen.

Het is wenselijk dat deze jurist contact zoekt met de cao-tafel, omdat deze meer achtergrondinformatie kan geven en bovendien de verschillende juristen weer met elkaar in contact kan brengen. Ook kan de cao-tafel doorverwijzen naar geschikte juristen die op dit onderwerp veel expertise hebben.